

Miquel de Moragas i Miquel Botella, Editors

Les Claus de **l'Èxit**

*Impactes socials, esportius,
econòmics i comunicatius de*
Barcelona '92

*Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport
Universitat Autònoma de Barcelona
Museu Olímpic de Lausana
Fundació Barcelona Olímpica*

Els autors

Josep Miquel Abad
Enric Truñó
Fidel Sust
Manuel Llanos
Lluís Millet
Miquel Botella
Ferran Pastor
Jordi López
Andreu Clapés
Josep Bertran
Miquel de Moragas
Joan Botella
Faustino Miguélez
Ferran Brunet
Fernand Landry
John MacAloon
Nancy Rivenburgh
Muriel Ladrón de Guevara
Pilar Carrasquer
Núria García
Xavier Còller
Daniel Romaní
Dolors Aparicio

Les Claus de l'Èxit.

Impactes socials, esportius,
econòmics i comunicatius de
Barcelona'92

Les Claus de l'Èxit.

Impactes socials, esportius, econòmics i comunicatius de Barcelona'92

Els continguts d'aquest llibre no podran ser reproduïts, ni totalment ni parcialment, sense el previ consentiment per escrit dels editors.

© Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport
Universitat Autònoma de Barcelona
Edifici B. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

© Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Edifici A. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

Editors: Miquel de Moragas i Miquel Botella
Coordinació editorial: Miquel Gómez,
Esther Martí i Núria Garcia
Disseny de la coberta: Josep M.ª Trias (Quod)

Primera edició: juliol de 1995

Dipòsit legal: B. 30.733-1995
ISBN 84-490-0388-1
Composició: Víctor Igual, S. L.
Impressió: Duplex, S. A.
Enquadernació: Serveis Gràfics 106, S.L.
Printed in Spain - Impres a Espanya

Índex

Joan Antoni Samaranch <i>President del Comitè Olímpic Internacional</i>	7
--	---

Presentació

Pasqual Maragall <i>President del COOB'92</i> <i>Alcalde de Barcelona</i>	9
---	---

Introducció

Josep Miquel Abad <i>Conseller Delegat del COOB'92</i> «Balanz de les realitzacions del COOB'92»	11
--	----

Organització dels Jocs

Miquel Botella «Les claus de l'èxit dels Jocs»	18
---	----

Esports

Enric Truñó «Barcelona, ciutat de l'esport»	43
--	----

Manuel Llanos «Així va col·laborar el Comitè Olímpic Espanyol en l'èxit del '92»	57
--	----

Mitjans de comunicació

Miquel de Moragas / Nancy Rivenburgh / Núria Garcia «La imatge de Barcelona'92 a la televisió internacional»	76
---	----

Muriel Ladrón de Guevara / Xavier Còller / Daniel Romaní «La imatge de Barcelona a la premsa internacional» .	98
---	----

Disseny

Miquel de Moragas «Disseny, logotip i mascota en la promoció i la identitat de Barcelona'92»	115
--	-----

Jocs Paralímpics Barcelona'92

Fernand Landry «Els Jocs Paralímpics i la integració social»	130
---	-----

Política

Joan Botella

- «Els Jocs Polítics. Actors i estratègies entorn
dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992» 145

Societat

Faustino Miguélez / Pilar Carrasquer

- «La repercussió laboral dels Jocs Olímpics» 155

Andreu Clapés

- «Voluntaris Barcelona'92: la gran festa
de la participació» 171

John MacAloon

- «Barcelona'92: un punt de vista
des de l'antropologia cultural» 187

Urbanisme

Lluís Millet

- «Els Jocs de la Ciutat» 194

Economia

Ferran Brunet

- «Anàlisi econòmica dels Jocs Olímpics de
Barcelona'92: recursos, finançament i impactes» . . . 209

Tecnologia

Jordi López / Ferran Pastor

- «Barcelona'92: les estratègies de la tecnologia» . . . 244

Josep Bertran

- «La imatge de la tecnologia als Jocs Olímpics
de Barcelona'92» 260

Epíleg

Fidel Sust

*Director General d'Esports de la Generalitat
de Catalunya*

- «L'herència esportiva dels Jocs de Barcelona» . . . 267

Bibliografia sobre Barcelona'92

- Dolors Aparicio 272

Apèndix

Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport.

Càtedra Internacional d'Olimpisme.

- Fundació Barcelona Olímpica 282

ESPORTS

BARCELONA, CIUTAT DE L'ESPORT

ENRIC TRUÑO¹

Els Jocs Olímpics de Barcelona varen representar un pas endavant gegantí per a la ciutat en molt diversos aspectes, però també, i molt singularment per a l'esport. Les conseqüències dels Jocs són visibles en la transformació urbana de la ciutat i en les instal·lacions esportives, però també varen tenir el seu impacte en aspectes no materials, no visibles directament, i que són tan o més importants: el llegat de coneixements adquirits (el *know how*) i les noves actituds de la població envers la pràctica esportiva.

1. LA INFRASTRUCTURA ESPORTIVA

El primer gran impacte dels Jocs Olímpics de Barcelona, des del punt de vista esportiu, és el parc d'instal·lacions esportives que aquests han deixat i que ara constitueixen el gran patrimoni esportiu de la ciutat.

Quan Barcelona es va plantejar la candidatura olímpica, es va marcar com a objectiu prioritari que els Jocs fossin l'impuls i el motor per a afrontar els grans projectes de transformació urbana de la ciutat, oblidats durant els anys de franquisme. Calia fer un salt endavant prou fort com per a recuperar el temps perdut i posicionar-se adequadament davant els reptes socials, econòmics, culturals, ja a les portes del segle XXI.

Per tant, la filosofia del projecte olímpic, pel que fa a les instal·lacions i a les infraestructures de suport, tenia indubtablement dos components: l'urbanístic i l'esportiu.

Requeriments bàsics

La proposta del pla d'instal·lacions olímpiques es va fonamentar en el diagnòstic realitzat per un grup d'urbanistes²

1. Membre de la Comissió Permanent del COOB'92. Regidor d'Esports de l'Ajuntament de Barcelona.

2. Vegeu el capítol de Lluís Millet en aquest mateix llibre.

sobre la situació dels equipaments esportius a la ciutat de Barcelona l'any 1982. A partir d'aquell informe, es va determinar la valoració de dèficits que va servir de pauta i de guia per a la proposta final d'instal·lacions olímpiques.

Tot el programa d'instal·lacions estava marcat per tres requeriments bàsics:

- Les inversions en infraestructura esportiva havien de respondre a necessitats reals i concretes d'equipaments esportius, i calia preveure el seu adequat rendiment posterior.

- L'obra nova es realitzaria en zones amb importants mancances d'equipaments esportius o amb forts dèficits estructurals, i a la vegada, on les actuacions tinguessin un clar impacte de regeneració urbanística i d'equilibri territorial.

- La resta d'actuacions havia de servir per a modernitzar equipaments existents però obsolets, dotant-los de la infraestructura necessària per a organitzar qualsevol esdeveniment internacional amb les més altes exigències de l'esport d'alta competició.

Dels 43 equipaments utilitzats durant els Jocs, 15 varen ser projectes d'obra nova (8 a la ciutat de Barcelona i 7 a les subseus olímpiques), 10 eren remodelacions i els 18 restants eren instal·lacions existents que exigien únicament una intervenció temporal per adequar-les a l'ús olímpic.

Aquest plantejament estava en sintonia amb els criteris del Pla d'Instal·lacions Esportives de la Ciutat de Barcelona: d'una banda, distribuir territorialment el parc d'instal·lacions per evitar els desequilibris entre els barris i apropar els equipaments als ciutadans, i d'altra banda, diversificar l'oferta d'activitats i serveis esportius, adquirint un compromís d'alta qualitat en aquests serveis.

Un element clau en tot el procés va ser el compromís a què es va arribar entre l'Ajuntament de Barcelona i el COOB'92 per trobar l'equilibri just entre els interessos legítims de les dues parts: d'una banda, situar les instal·lacions en les zones més convenients per millorar el sistema esportiu de la ciutat i amb la capacitat adequada per al seu ús posterior als Jocs Olímpics, i d'altra banda, que la seva localització i les seves dimensions fossin ajustats als requeriments molt especials i molt específics de la competició olímpica.

L'habilitat per lligar els dos interessos de forma positiva va estimular estratègies i recursos molt imaginatius. Així, es va establir el concepte d'instal·lació «contenedor» per acollir aquells esports d'una certa singularitat i que no precisaven d'instal·lacions específiques per a la seva pràctica. D'aquesta manera, els recursos econòmics del COOB'92 destinats a habilitar els espais de competició d'aquells esports, van revertir

de forma útil a la ciutat. Per exemple, la restauració i recuperació com a espai ciutadà de l'Estació del Nord (estació ferroviària de notable valor arquitectònic i en desús) era un vell somni de la ciutat i i formava part dels projectes municipals des de 1983, però no era fàcil trobar el finançament necessari. Quan el COOB'92 va sol·licitar a l'Ajuntament un espai «contenedor» on celebrar les competicions de tennis taula, es van poder harmonitzar les dues necessitats. Semblantment, la construcció d'un pavelló poliesportiu (L'Espanya Industrial) en un barri deficitari en equipaments esportius va ser possible gràcies a la seva utilització com a seu de les competicions olímpiques d'halterofília. O el Centre Municipal de Vela, construït com a complement del Port Olímpic i finançat pels ingressos provinents de la venda d'amarratges i locals comercials.

Un altre exemple el constitueixen les instal·lacions d'entrenament. No es va realitzar cap nova construcció. Es va marcar com a prioritat la requalificació del sistema d'equipaments esportius existents, supeditant les intervencions al rendiment social (el 80% de les instal·lacions utilitzades varen ser de titularitat pública). La prioritat atorgada a la requalificació es reflecteix en la distribució dels recursos: cinc sisenes parts del pressupost del pla d'entrenaments es varen destinar a millores i reformes de caràcter permanent, i únicament una sisena part es va consumir en lloguers i altres efectes temporals.

Uns Jocs descentralitzats

La filosofia del projecte olímpic portava implícita la voluntat de descentralitzar els Jocs. Es va descartar immediatament, per tant, la idea de concentrar instal·lacions en un Parc Olímpic, a l'estil de Seül. Barcelona decideix compartir els Jocs amb el màxim de ciutats subseu. El programa d'instal·lacions olímpiques va establir quatre àrees olímpiques en la ciutat de Barcelona i 15 ciutats subseus olímpiques.

Les instal·lacions de competició ubicades en les quatre àrees olímpiques, les instal·lacions d'entrenament habilitades en els diferents districtes de la ciutat i la xarxa viària que les connectava i envoltava, formaven una xarxa que integrava tota la ciutat en el projecte olímpic.

Les quatre àrees olímpiques es varen determinar sobre base de criteris de tradició esportiva i d'estructuració del territori. D'una banda, dues àrees gairebé obligades per la seva gran tradició d'instal·lacions esportives. En primer lloc Montjuïc, on la ciutat havia anant situant peces emblemàti-

ques en diferents moments històrics (com l'Estadi Olímpic amb motiu de la candidatura olímpica del 1936 o les Piscines Picornell, amb motiu de la candidatura del 1972). Era el moment de modernitzar i completar els equipaments i urbanitzar definitivament la muntanya de Montjuïc. En segon lloc la Diagonal, la més gran concentració d'instal·lacions esportives privades de la ciutat. Es tractava d'utilitzar el patrimoni existent, buscant la col·laboració de les institucions privades, per adequar-lo a l'ús temporal dels Jocs i a la vegada, remodelant i modernitzant les instal·lacions per al seu ús normal, quotidià.

Però també calia establir un contrapès per redistribuir l'oferta esportiva i fer arribar instal·lacions a zones deficitàries de la ciutat. Les altres dues àrees escollides, el Parc de Mar i la Vall d'Hebron, tenen un component de renovació urbanística.

El Parc de Mar (la Vila Olímpica) era l'excusa per obrir la ciutat al mar i materialitzar definitivament un vell somni dels ciutadans, i la Vall d'Hebron era l'ocasió d'organitzar i urbanitzar un espai desestructurat. En aquestes dues noves àrees es varen ubicar nous equipaments previstos en el pla d'instal·lacions esportives de la ciutat.

Pel que fa a les subseus, la seva selecció es va fonamentar en la tradició històrica de l'esport a Catalunya, on una xarxa de ciutats de grandària mitjana han estat pioneres i capdavanteres en diferents disciplines esportives. Era de justícia reconèixer aquesta aportació de l'esport de base i el que significa el handbol a Granollers, el bàsquet a Badalona, l'hoquei a Terrassa o el beisbol a Viladecans, per exemple.

D'altra banda, era una qüestió de racionalitat. Un pavelló de gran capacitat per a celebrar la competició d'handbol, per exemple, era innecessari a Barcelona, però feia falta a Granollers, on calia una instal·lació d'alt nivell per a completar la seva estructura d'instal·lacions. A Barcelona es necessitaven més «sales de barri», pavellons coberts per a usos intensius, però no calien més pavellons de cinc mil espectadors.

Col·laboració interinstitucional

L'organització dels Jocs Olímpics, des dels treballs de candidatura fins a la seva celebració, ha marcat un gran moment de col·laboració interinstitucional en el camp de l'esport. A través del COOB, i de la seva comissió d'esports, la cooperació interinstitucional va ser molt positiva i va afavorir el contacte entre les institucions i entre els diferents components de la família esportiva, especialment amb les federacions.

Fruit d'aquest clima de col·laboració, en la preparació dels Jocs de Barcelona es va produir un pacte mai escrit, però que va funcionar implícitament entre les institucions implicades. En virtut d'aquell pacte, el COOB'92 va invertir els seus recursos prioritàriament a Barcelona, construint instal·lacions esportives, sobre terrenys cedits per l'Ajuntament, per a ser utilitzades durant els Jocs i que posteriorment va cedir a la ciutat. Mentre que l'Estat, la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona, van invertir cada una d'elles de forma preferent, en una sola instal·lació emblemàtica a Barcelona (l'Estadi Olímpic, l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya, i el Palau Sant Jordi, respectivament), i van dedicar els seus esforços financers als projectes de les ciutats subseu.

Paral·lelament, l'Ajuntament de Barcelona va fer l'esforç d'inversió més gran de la seva història, per tal de completar l'equilibri territorial del projecte olímpic. A Barcelona es van invertir, en les 15 grans instal·lacions de competició olímpica, 42.566 milions de pessetes, i entre el 1982 i el 1992 uns altres 7.000 milions més en instal·lacions no olímpiques. Evidentment, un esforç econòmic d'aquesta consideració i en un curt espai de temps no s'hauria fet si no fos per l'impuls olímpic.

Si es compara el nombre d'instal·lacions de què disposava Barcelona al 1982 amb les que compta a partir del 1992, l'esforç inversor olímpic i no olímpic suposa un augment del 75,8% respecte a les instal·lacions i del 126,4% respecte als espais esportius. En conjunt, afecta una superfície de gairebé 300.000 metres quadrats.

La innovació en els equipaments esportius

Una altra actuació a destacar és l'aportació de material esportiu específic a les instal·lacions de competició i, sobretot, a les d'entrenament. El COOB'92 va invertir uns 3.000 milions de pessetes en l'adquisició de material esportiu incorporant els últims dissenys i novetats tecnològiques.

A més, la Direcció General d'Esports del COOB'92, en col·laboració amb l'Olimpíada Cultural, es va plantejar la revisió i renovació d'una part del mobiliari auxiliar de les àrees esportives dels Jocs Olímpics. Es va seleccionar un conjunt d'objectes que potencialment podien tenir una més gran presència visual a través de les imatges de televisió. En funció del seu origen, el programa de disseny es va denominar «Finestra».

PROJECTE FINESTRA

ENCÀRRECS A PROFESSIONALS

- La cubeta contenidora del carbonat de magnesi per als gimnastes (Carles Martínez i Quim d'Espona)
- Els obstacles de la prova de salts d'hípica (Elies Torres i José A. Martínez Lapeña)
- Els obstacles per a la prova completa d'hípica (Dani Freixes)
- La caseta per als jutges de la prova de doma (Eduard Samsó)
- Les cadires de jutges per al tennis, tennis taula, bàdminton i natació (Josep Llusçà)

ENCÀRRECS A ESCOLES DE DISSENY

- El suport per als cinturons de judo (Escola Massana)
 - El carret de reparacions (Escola Massana)
 - El prisma de sortida (Escola Elisava)
 - El prisma de llançaments (La Llotja)
 - Els indicadors de rècord, olímpic i mundial, en les proves d'atletisme (Escola Eina)
 - La cadira de sortida de piragüisme-aigües braves (Escola Elisava)
 - El suport per a pilotes de handbol (La Llotja)
 - El suport per a pilotes de voleibol (La Llotja)
 - El suport per a pilotes de waterpolo (La Llotja)
-

La novetat de dissenyar mobiliari esportiu auxiliar amb motiu dels Jocs Olímpics, es va ampliar a la manera de realitzar els encàrrecs de treball. Cinc projectes foren encarregats directament a un reduït grup de professionals, dissenyadors i arquitectes. Altres 14 projectes es van encarregar a les quatre principals escoles de disseny de Barcelona: Eina, Elisava, Llotja i Massana. Cada escola va presentar diverses propostes de les quals se'n van seleccionar un guanyador i cinc finalistes. Finalment es van produir 9 dels objectes encarregats. Els alumnes varen poder intervenir en la producció industrial de les peces. Els resultats varen ser espectaculars i alguns dels objectes dissenyats han tingut continuïtat en altres competicions internacionals.

Tots aquests objectes varen ser presentats en l'exposició «El Disseny Olímpic», organitzada per Olimpíada Cultural, en la qual es mostrava la imatge generada per la candidatura de Barcelona'92, al costat de les innovacions en disseny esportiu aportades pels Jocs de Barcelona.

La creació del CAR i la nova seu de l'INEFC

Entre el conjunt de noves iniciatives i instal·lacions esportives fetes amb motiu dels Jocs de Barcelona cal destacar-ne dues de fonamentals pel seu impacte en la formació i en la millora del nivell esportiu del país.

El Centre d'Alt Rendiment Esportiu (CAR), construït a Sant Cugat del Vallès (Barcelona) a finals del 1987 per iniciativa de la Generalitat de Catalunya, en col·laboració amb el Consejo Superior de Deportes, va néixer amb l'objectiu d'ajudar els tècnics i esportistes a augmentar el seu rendiment en relació a l'elit mundial. El CAR és l'hereu d'estructures de formació esportiva ja existents, fonamentalment les Residències Blume, creades al 1960, i els Centres de Tecnificació.

El seu paper en els Jocs de Barcelona fou de vital importància. Va contribuir a l'obtenció de 8 medalles per l'equip olímpic espanyol, a través dels programes de control i seguiment científic que va desenvolupar per als components de diferents especialitats esportives (ciclisme, atletisme, boxa, tennis, tir amb arc, hoquei, hoquei patins, taekwon-do).

El CAR també va contribuir a l'èxit dels Jocs gràcies a l'excel·lent treball desenvolupat en el camp de la biomecànica, especialment pel nombre de projectes d'investigació realitzats durant els Jocs i per la qualitat i rapidesa en la presentació de la informació de la biomecànica als serveis de televisió de tot el món.

Posteriorment als Jocs, el CAR ha seguit ampliant la im-

portant funció de formació i de recerca sobre l'esport, de la qual no únicament es beneficien els atletes espanyols, sinó de tot el món a través d'un programa de Solidaritat Olímpica per a la preparació d'atletes dels països menys desenvolupats.

L'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya (INEFC), creat el 1975, i amb seu a Barcelona i Lleida, ha experimentat un fort impuls amb motiu de la celebració dels Jocs Olímpics. La construcció del nou edifici a l'Anella Olímpica, obra de Ricard Bofill i seu de les competicions de lluita durant els Jocs, l'ha dotat d'unes completes instal·lacions que incorporen les tecnologies més avançades.

L'INEFC, adscrit a la Universitat de Barcelona, és seu de la Xarxa Europea d'Instituts de Ciències de l'Esport. El seu Pla d'Estudis s'organitza en dos cicles: el primer de tres cursos (Diplomat en Educació Física) i el segon de dos cursos (Llicenciat en Educació Física). També ofereix cursos de Doctorat i de Postgrau. Compta amb unes completes instal·lacions esportives pròpies, laboratoris d'investigació i biblioteca-mediateca especialitzada en educació física, esports i ciències aplicades a l'esport.

2. EL CONEIXEMENT ADQUIRIT AMB L'ORGANITZACIÓ DELS JOCS

Per al sistema esportiu de Barcelona, la realització dels Jocs Olímpics ha significat la gran oportunitat de millorar els seus mètodes de gestió, de millorar la seva capacitat organitzativa, de connectar-se millor amb el sistema esportiu internacional, especialment amb les federacions i, per tant, poder estar més preparats per servir, en la vida quotidiana, l'esport ciutadà.

Del *know how* acumulat s'han beneficiat també els clubs, les federacions d'esports i les empreses de gestió esportiva, que han enriquit els seus recursos humans amb treballadors i col·laboradors del COOB'92 o amb voluntaris que van participar en la preparació i celebració dels Jocs i que ara aboquen els coneixements adquirits en la pràctica diària d'aquestes entitats.

Noves instal·lacions esportives: noves fórmules de gestió

L'Ajuntament de Barcelona, a la vista de la concentració d'inversió que es preparava a la ciutat, va fer un esforç per posar a punt els seus sistemes de gestió. La incorporació de totes les noves instal·lacions olímpiques a la gestió municipal ha-

gués implicat incrementar la plantilla de funcionaris en unes 500 persones. Això tenia una dimensió impossible d'afrontar. Calia, doncs, trobar altres formes alternatives de gestió.

En conseqüència, el 1991 es va aprovar un nou reglament d'ús de les instal·lacions municipals esportives. En primer lloc, aquest reglament es va aprovar per unanimitat de tots els grups polítics de l'Ajuntament. Es recollia, per tant, la visió comuna del que havia de ser la política de gestió esportiva a la ciutat. En segon lloc, el reglament va introduir noves fórmules de gestió, especialment la denominada «gestió interessada», basada en les noves lleis de contractació de l'Estat i de la nova llei de règim local.

La «gestió interessada» permet concedir la gestió d'una instal·lació municipal, a través de concurs públic, a una entitat privada, però mantenint el control i el seguiment de la gestió a través d'una comissió de seguiment i conservant el poder de decisió sobre temes com les tarifes dels serveis, els programes d'actuació, els pressupostos o els plans de manteniment.

Aquesta fórmula de «gestió interessada», d'altra banda, respon a la història de l'esport de la ciutat, on l'Ajuntament ha tingut la tradició de delegar o de cedir les instal·lacions a clubs, associacions o a les mateixes federacions d'esports. Una de les claus en l'èxit del funcionament dels nous espais esportius de la ciutat és justament aquest model de gestió que permet acostar la seva administració al ciutadà a través d'entitats esportives, bones coneixedores de la pràctica esportiva i ben arrelades als barris.

Una altra iniciativa en el camp de la gestió de l'esport municipal va ser la creació d'una societat anònima municipal, amb capital 100% municipal, anomenada «Barcelona Promoció».

Aquesta societat té com a finalitat gestionar quatre instal·lacions emblemàtiques (el Palau Sant Jordi, l'Estadi Olímpic, el Palau Municipal d'Esports i el Velòdrom) que, per les seves característiques, estan pensades sobretot per a l'espectacle, en primer lloc l'esportiu d'alta competició, però també d'altra mena: musicals, recreatius, cívics, etc.

El Palau Sant Jordi és l'exemple més emblemàtic d'aquest tipus d'instal·lacions. L'encàrrec efectuat a l'arquitecte japonès Arata Isozaki, ja incloïa el requeriment de poder ser un espai polivalent i que la disposició de les grades i espais annexos permetés acollir multiplicitat d'activitats. El Palau Sant Jordi és un espai on gairebé tot és possible. Gràcies als seus avantatges tècnics la seva pista pot acollir un partit de bàsquet o un campionat d'atletisme *indoor*, es pot convertir en una estació d'esquí alpí o en un tros de mar on practicar

windsurf, en un circuit de trial o en un circ, en un espai escènic operístic o per a un concert de rock.

En aquest tipus d'instal·lacions polifuncionals es requereix una gestió amb capacitat d'adaptar-se al mercat i amb iniciativa per a la contractació i producció de competicions i d'espectacles. «Barcelona Promoció» està integrada en la «European Arenas Association» i està considerada com una entitat dinàmica i creatives a l'hora de plantejar iniciatives d'usos i produccions d'espectacles. El balanç econòmic de «Barcelona Promoció» en els seus 6 anys d'existència ha estat sempre positiu. És a dir, s'ha autofinançat sense requerir cap aportació de diner públic.

	Palau d'Esports		Velòdrom d'Horta		Estadi Olímpic		Palau Sant Jordi		Total	
	Actes	Espec- tadors	Actes	Espec- tadors	Actes	Espec- tadors	Actes	Espec- tadors	Actes	Espec- tadors
Esportius	35	51.392	3	8.095	12	213.821	38	268.984		
Musicals	24	63.355	64	39.641	2	64.500	17	151.624		
Familiars	14	28.738	0	—	0	—	10	96.120		
Diversos	9	39.173	0	—	54	46.124	64	442.781		
Total	82	182.658	67	47.736	68	324.445	129	959.509	346	1.514.348

Nombre d'actes i espectadors al llarg del 1994 a les quatre instal·lacions gestionades per Barcelona Promoció

Una idea de la repercussió que el nou model de gestió ha tingut, a través dels concursos d'adjudicació fets des de la celebració dels Jocs, és que s'han creat 420 nous llocs de treball en les noves instal·lacions olímpiques. I caldria afegir els 42 llocs de treball fixes creats per «Barcelona Promoció» i els llocs de treball indirectes que genera, a través de contractes de manteniment, de seguretat, de neteja, etc.

Per tant, es pot dir que des del punt de vista de la gestió, s'han trobat fórmules, tant pels equipament esportius de barri com pels dedicats preferentment a competicions internacionals i espectacles massius, que permeten garantir el rendiment social, esportiu i econòmic de les instal·lacions.

Els Jocs Olímpics i els Jocs Paralímpics, amb la seva complexitat organitzativa i les grans obres realitzades per completar el projecte olímpic, ens han forçat a desenvolupar tecnologies, a crear empreses, a generalitzar nous estils i mètodes de treball. Aquest saber acumulat, aquest *know how* adquirit serà un capital importantíssim per a la feina a realitzar els anys vinents.

3. ELS NOUS USOS I COSTUMS ESPORTIUS DELS CIUTADANS

La nostra tesi és que, a part de les millores objectives en la infraestructura esportiva i en els nous mètodes de gestió, hi ha hagut una millora psicològica en la població i una millora en l'actitud dels ciutadans respecte a l'activitat física i la pràctica esportiva.

La setmana abans de ser nominada Barcelona com a seu olímpica, l'octubre de 1987, es va publicar una enquesta en un diari de la ciutat (*El Periódico*) segons la qual el 91 % dels ciutadans es posicionaven a favor del projecte olímpic. Aquesta acceptació anava més enllà: «Estic d'acord amb els Jocs Olímpics a Barcelona, però jo també vull participar, jo també vull fer esport: a l'escola, al barri». Si es van concedir els Jocs Olímpics a Barcelona és perquè hi havia un important suport social a l'esport, evidentment. Però a més a més, en el procés de candidatura es va produir un fenomen d'acceptació social, d'incorporació de nous sectors socials, molt populars, que es va explicitar en una voluntat de participació esportiva.

Els Jocs de la participació i de la solidaritat

En aquest sentit es poden posar dos exemples. En primer lloc, cal destacar un cop més la participació dels voluntaris olímpics, que simbolitza l'adhesió i el lliurament dels ciutadans al projecte olímpic, i és un exemple de la canalització de la il·lusió de molta gent, amb bona part dels joves, per col·laborar desinteressadament en un projecte col·lectiu. Els voluntaris olímpics, a través de Voluntaris 2000 i dels equips de voluntariat dels clubs i de les federacions esportives, han perllongat l'esperit dels Jocs.

En segon lloc, Barcelona va apostar per fer uns Jocs Paralímpics de gran categoria, organitzats pel mateix comitè organitzador olímpic, i varen comptar amb una assistència rècord de públic, superant en ocasions l'aforament de les instal·lacions. Això és una mostra més de la vocació dels barcelonins de ser ells els actors de la vida esportiva de la ciutat i de no deixar ningú al marge. Els Jocs Paralímpics varen ser el símbol de normalització i d'integració envers les persones amb discapacitats, concretat en l'afirmació de l'alcalde Maragall: «Tots som discapacitats en un cert sentit».³ Sens dubte, varen ser els Jocs de la solidaritat i varen servir per esten-

3. Paraules de l'alcalde de Barcelona Pasqual Maragall a la Cerimònia d'inauguració dels IX Jocs Paralímpics.

dre el missatge que tots podem fer esport i tots podem superar-nos.

Més esport i més participació

L'ambient viscut durant la preparació dels Jocs va servir per motivar la població a ser ells també actors de l'esdeveniment esportiu. Barcelona ha viscut un increment significatiu en la incorporació de nous sectors de la població a la pràctica esportiva. I es poden aportar dues proves d'aquest fenomen.

A. Les dades d'utilització dels nous complexos esportius creats després dels Jocs: en el conjunt d'instal·lacions que accepten abonats o associats, s'hi han inscrit 46.000 nous usuaris.

B. L'enquesta feta per l'Ajuntament el 1995 sobre els hàbits esportius de la població adulta barcelonina (entre els 16 i els 60 anys), que es pot comparar amb l'enquesta realitzada l'any 1985. L'enquesta mostra com la valoració de la població entorn a l'esport ha evolucionat en positiu.

La població que fa una activitat física o pràctica esportiva almenys un cop a la setmana ha evolucionat des del 36% l'any 1983, el 47% l'any 1989 i fins al 51% l'any 1995. Per la seva part, la participació de les dones en l'esport ha passat d'un 35% el 1989 a un 45% el 1995.

L'any 1994, més de 300.000 persones van protagonitzar els actes esportius de participació ciutadana desenvolupats als carrers de Barcelona (curses atlètiques, marató popular, festa de la bicicleta, festa de patins, etc.). Els ciutadans han convertit els carrers de la ciutat en l'estadi més gran del món. Un exemple: a Barcelona a la fi del 1995, hi hauran gairebé 50 km de carril bici. Actualment, Barcelona disposa de més de tres mil espais esportius, més de set-cents dels quals són de titularitat pública. Uns 300.000 ciutadans pertanyen a alguna de les 1.200 associacions i entitats esportives de la ciutat que ofereixen més de 100 modalitats esportives diferents.

També és important destacar que les noves instal·lacions han acostat la pràctica d'esports tradicionalment minoritaris a la població en general:

— El Centre Municipal de Vela permet, a peu de Metro, trobar un lloc on tothom pot fer les seves primeres regates en creuers, patins a vela, piragüisme de mar, vela lleugera en totes les seves modalitats i *windsurfing*. En els darrers tres anys, 16.000 persones diferents han participat en les seves activitats. Com a dada significativa, dos instituts públics de la ciutat ja han inclòs la vela com a assignatura optativa dels estudis secundaris.

— L'Escola Municipal d'Hípica de la Foixarda, permet iniciar-se en l'hípica a joves i adults en un espai públic enmig de la ciutat.

— A les Piscines Picornell es pot practicar des de la natació i el waterpolo fins a escalada en un *rocòdrom*. L'estiu del 1994 va tenir 230.000 usuaris.

— La Piscina Municipal ofereix, a més d'un trampolí de salts olímpic, la possibilitat d'esquiar sobre una pista de neu artificial.

L'esport escolar

Una altra de les conseqüències de la candidatura olímpica va ser el llançament l'any 1985 de la campanya «A l'escola, més esport que mai».

Es pretenia, d'una banda, millorar la situació objectiva de l'educació física i de les instal·lacions esportives de l'escola pública de la ciutat, i d'altra banda crear un projecte de dinamització a favor de l'esport i de l'olimpisme en un moment en què la ciutat era candidata.

	<i>Campus Olímpia'93</i>	<i>Campus Olímpia'94</i>	<i>Augment %</i>	<i>Campus Olímpia'95 (Previsions)</i>	<i>Augment %</i>
Instal·lacions	7	19	171	25	131
Campus	13	28	115	44	57
Activitats	17	37	117	49	32
Participants	1.750	4.502	157	6.557	45,5
Capital mobilitzat (en milions de ptes)		63		101	

Quadres comparatius dels Campus Olímpia

Com a principals fites de la campanya es poden citar el reciclatge de 230 mestres en exercici, en cursos de 650 hores de dos anys de durada, per esdevenir professors d'educació física. En segon lloc, es va fer una inversió de 700 milions de pessetes en instal·lacions esportives en l'àmbit físic de les escoles, i una distribució anual d'entre 12 i 15 milions en material i equipament esportius. També es va crear el Bus Olímpic, a través del qual uns 25.000 escolars van poder visitar les instal·lacions olímpiques.

Com a herència dels Jocs, l'Ajuntament va posar en marxa el 1993 els Campus Olímpia, un programa d'activitats es-

portives, realitzades en les instal·lacions olímpiques, destinades a impulsar la pràctica de l'esport entre els infants i els joves de Barcelona a l'època estiuenca.

En definitiva, les noves exigències dels ciutadans en relació a l'esport es resumeixen en una paraula clau: qualitat, sigui en l'equipament o en manteniment de les instal·lacions públiques, sigui en els serveis i les activitats que aquestes instal·lacions ofereixen. Als barcelonins se'ls ofereix actualment més esports (natació, tennis, hípica, ciclisme, atletisme, escalada), nous serveis (sales de musculatura, sauna, hidromassatge, serveis mèdics i d'infermeria amb programes individualitzats per a cada usuari), nous programes esportius (gimnàstica correctiva i de manteniment, aeròbic, ioga) i nous espais (tant en quantitat com en qualitat). Els Jocs Olímpics del 1992 ho han permès.